

Praksisnotat for antakelse av faste forsvarere og bistandsadvokater

28. juni 2024

Innhold

1. Innledning	3
2. Regelverk.....	4
2.1. Lovgrunnlag.....	4
2.2 Forholdet til forvaltningsloven og offentleglova.....	4
3. Saksbehandlingen i domstolene	5
3.1 Kunngjøring av og innstilling til verv til Høyesterett.....	5
3.2 Kunngjøring av verv til tingrett og lagmannsrett	5
3.3 Saksbehandlingen	6
4. Antakelse ved Domstoladministrasjonen	8
4.1 Domstoladministrasjonens saksbehandling	8
4.2 Utforming av antakelsesbrevet.....	8
4.3 Klagerett.....	9
5. Den materielle vurderingen	9
5.1 Generelt	9
5.2 Nærmere om de enkelte kriteriene	10
6. Særlige spørsmål.....	12
6.1 Personlige verv.....	12
6.2 Antall verv	12
6.3 Permisjoner.....	12
6.4 Oppsigelser	13
6.5 Øvre aldersgrense	13
6.6 Strukturendringer	13
6.7 Innsyn og meroffentlighet.....	13
6.7.1 Krav om innsyn fra søkere (partsinnsyn)	13
6.7.2 Krav om innsyn fra allmennheten.....	14
6.7.3 Avslag	14

1. Innledning

Domstoladministrasjonen antar en rekke faste forsvarere og bistandsadvokater hvert år.

Domstoladministrasjonen overtok ansvaret for antakelse av faste forsvarere 1. januar 2006. Ansvaret lå tidligere til Justisdepartementet. I mars 2011 ble det innført en ordning med faste bistandsadvokater som tilsvarte ordningen med faste forsvarere. Domstoladministrasjonen fikk ansvaret også for disse antakelsene.

Da Domstoladministrasjonen overtok ansvaret for antakelsene var det forutsatt at Domstoladministrasjonen utviklet sin egen praksis, innenfor de rammene regelverket fastsatte. Domstoladministrasjonen har derfor over tid utarbeidet et praksisnotat til støtte for sitt arbeid.

Etter tilbakemeldinger fra, og samtaler med, Advokatforeningen og Juristforbundet, etablerte Domstoladministrasjonen senhøsten 2023 en arbeidsgruppe som skulle se på dagens ordning med antakelse av faste forsvarere og bistandsadvokater. Arbeidsgruppen har bestått av:

- Førstelagmann Nina Sollie, Eidsivating lagmannsrett (arbeidsgruppens leder)
- Sorenskriver Leif Otto Østerbø, Trøndelag tingrett
- Sorenskriver Odd Magne Gjerde, Romerike og Glåmdal tingrett
- Generalsekretær Merete Smith, Den Norske Advokatforening
- Advokat Siri Øvstebø, Advokat Siri Øvstebø AS
- Seniorrådgiver Karianne Pedersen, Domstoladministrasjonen
- Rådgiver Heidi Mesteig, Domstoladministrasjonen
- Rådgiver Johanne Skumsnes, Domstoladministrasjonen (sekretær)

Som et ledd i dette arbeidet har arbeidsgruppen kommet med forslag til revidert praksisnotat for antakelsesprosessen. Notatet gir uttrykk for forventet praksis for alle ledd i antakelsesprosessen – fra kunngjøring til antakelse. Samtidig må det tas høyde for at rettskretsene og rettsstedene er ulike, med tanke på reiseavstander, størrelse og andre forhold. Det kan derfor være behov for lokale variasjoner og enkelte tilpasninger for noen rettssteder. Arbeidsgruppen mener at praksisnotatet må være offentlig tilgjengelig. Dette for å sikre lik praksis og ivareta hensynet til forutberegnelighet og transparens.

Endringer eller suppleringer kan skje når nye problemstillinger dukker opp, eller nye erfaringer tilsier endringer. Ved større praksisendringer bør imidlertid domstolene, Advokatforeningen og Juristforbundet gis anledning til å uttale seg før endringen innføres.

2. Regelverk

2.1. Lovgrunnlag

Antakelse av faste forsvarere og bistandsadvokater er regulert i straffeprosessloven §§ 101 og 107 g, jf. forskrift av 4. mars 2011 nr. 251 om faste forsvarere og bistandsadvokater.

I straffeprosessloven § 101 fremgår:

Domstoladministrasjonen antar et tilstrekkelig antall advokater til å gjøre tjeneste som faste offentlige forsvarere. Faste forsvarere ved Høyesterett må ha rett til å føre saker for Høyesterett.

Kongen kan gi nærmere regler om antakelsen av faste forsvarere.

I straffeprosessloven § 107 g fremgår:

Domstoladministrasjonen antar et tilstrekkelig antall advokater til å gjøre tjeneste som faste offentlige bistandsadvokater.

Kongen kan gi nærmere regler om antakelsen av faste bistandsadvokater.

Forskrift om faste forsvarere og bistandsadvokater (heretter forskriften) regulerer spørsmål om:

- Antall faste forsvarere og bistandsadvokater (§ 1)
- Funksjonstid (§ 2)
- Oppsigelse og tjenestetid (§ 3)
- Aldersgrense (§ 4)
- Kunngjøring og innstilling (§ 5)

2.2 Forholdet til forvaltningsloven og offentleglova

Domstoladministrasjonen er et forvaltningsorgan, og det klare utgangspunkt er at både forvaltningsloven og offentleglova kommer til anvendelse for Domstoladministrasjonens virksomhet, jf. domstoloven § 33 b første ledd.

Saker som et forvaltningsorgan selv behandler eller avgjør i medhold av rettspleielovene, deriblant straffeprosessloven, er unntatt fra forvaltningslovens virkeområde, jf. fvl. § 4 første ledd bokstav b.

Offentleglova gjelder ikke for gjøremål som andre offentlige organer enn domstolene har etter rettspleielovene «i egenskap av rettsstellorgan», jf. offentleglova § 2 fjerde ledd.

Antakelse av faste forsvarere og bistandsadvokater skjer etter henholdsvis straffeprosessloven §§ 101 første ledd og 107g første ledd, og bestemmelsene i antakelsesforskriften. Antakelse av faste forsvarere og bistandsadvokater faller derfor utenfor forvaltningslovens og offentleglovas virkeområder.

Selv om forvaltningsloven og offentleglova ikke kommer direkte til anvendelse ved oppnevning av faste forsvarere og bistandsadvokater, gir forvaltningsloven og offentleglova uttrykk for grunnleggende krav som uansett bør følges av forvaltningen.

Domstoladministrasjonen forholder seg til de alminnelige ulovfestede kravene til forsvarlig saksbehandling ved oppnevning av faste forsvarere og bistandsadvokater.

I forbindelse med innsynsbegjæringer anvender Domstoladministrasjonen reglene om offentlighet og meroffentlighet analogisk. Se nærmere om dette i punkt 6.7 om Innsyn og meroffentlighet.

3. Saksbehandlingen i domstolene

3.1 Kunngjøring av og innstilling til verv til Høyesterett

Det framgår av forskriften at Domstoladministrasjonen kunngjør verv som fast forsvarer ved Høyesterett. Etter avtale med direktør i Høyesterett er ansvaret for kunngjøringer, fra september 2019, delegert fra Domstoladministrasjonen til Høyesterett. Høyesterett kunngjør slik de finner mest hensiktsmessig og med kopi til Advokatforeningen.

Etter søknadsfristens utløp avgir Høyesterett innstilling til Domstoladministrasjonen.

3.2 Kunngjøring av verv til tingrett og lagmannsrett

Stedlig tingrett kunngjør ledige verv som faste forsvarere og bistandsadvokater i rettskretsen og for lagmannsretten i det lagsogn tingretten tilhører, jf. forskriften § 5 første ledd og § 1 annet ledd. Vervet omfatter oppdrag for begge instanser.

Verv som forsvarer og bistandsadvokat i tingretter med flere rettssteder knyttes til et bestemt rettssted, men advokaten må regne med å gjøre tjeneste i hele rettskretsen.

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om hvordan kunngjøringen skal gjennomføres;

- vervet skal lyses ledig i en av lagsognets mest leste aviser og ellers slik tingretten finner det hensiktsmessig.
- kopi av kunngjøringen skal sendes til den lokale krets av Advokatforeningen.
- søknadsfristen bør være 3 uker.

Kunngjøring skal sikre allmenn spredning blant aktuelle kandidater. Tingretten vurderer hvor kunngjøring skal skje, herunder om kunngjøring skal skje i papiravis eller nettavis/bransjenettsted. Publisering av verv på stillingsmarkedsportal er ikke tilstrekkelig. Kopi av

kunngjøringen skal også sendes til Advokatforeningen sentralt, som sørger for videreformidling lokalt.

De sentrale utvelgelseskriteriene for antakelse i vervet skal fremgå av utlysingen. Domstoladministrasjonen har utarbeidet mal for kunngjøringstekst.

Det bør opplyses i kunngjøringen at vervet kan innebære plikt til å inngå i lokale turnusordninger, også i ferieperioder. Hvordan eventuelle turnusordninger praktiseres varierer fra rettskrets til rettskrets, og dersom domstolen har særskilte forventninger til dette, bør det komme tydelig frem i kunngjøringsteksten. Det bør også fremgå at de som har verv som fast forsvarer som utgangspunkt må påregne å bli oppnevnt som prosessfullmektig i saker om pågrep og internering etter utlendingsloven, jf. utlendingsforskriften § 17-20a sjette ledd.

3.3 Saksbehandlingen

Det forutsettes at domstolenes saksbehandling er forsvarlig og at utvelgelsesprosessen tar utgangspunkt i saklige og forutsigbare kriterier. Dette må gjenspeiles i alle ledd av saksbehandlingen.

Advokatmedvirkning

Advokatforeningen, i samråd med Juristforbundet, utpeker et tilstrekkelig antall advokatrepresentanter som kan gjennomgå søknader og gi innspill til domstolene i antakelsesprosessen. Advokatforeningen må vurdere habiliteten til de advokatene som involveres i den enkelte sak. Det skal ikke benyttes advokater fra det aktuelle lagdømmet. Advokatforeningen sentralt sørger for koordinering og eventuell kostnadsdekning knyttet til advokatmedvirkningen. Dokumenter som oversendes mellom domstolene og advokatrepresentantene er unntatt offentlighet og inneholder personopplysninger, og må håndteres deretter. Informasjon skal ikke deles, heller ikke med søkerne. Eventuelle innsynsbegjæringer håndteres utelukkende av Domstoladministrasjonen, se punkt 6.7.

Tingrettens behandling

Søkerne skal straks etter søknadsfristens utløp få tilsendt søkerlisten og informeres om den videre prosessen. Domstoladministrasjonen har utarbeidet mal for orienteringsbrev.

Det skal innkalles til intervju, og sorenskriveren bør avklare hvorvidt førstelagmannen ønsker å delta. Intervju kan gjennomføres fysisk eller digitalt. Intervju kan kun unnlates dersom det er åpenbart unødvendig, sett hen til søkermassen, for eksempel ved gjenoppnevning, se nedenfor.

Sorenskriveren oversender søknader og CV til Advokatforeningen sentralt, slik at de, via sine representanter, kan gi innspill til hvem som bør innkalles til intervju og om det er noen kriterier domstolen særlig bør vektlegge i den konkrete saksprosessen. Sorenskriveren beslutter hvem som skal innkalles til intervju. Hvis sorenskriveren mener intervju er åpenbart unødvendig, skal Advokatforeningen orienteres om det.

Etter at søknadsfristen er utløpt, og etter at intervjuene er foretatt, sender sorenskriveren kunngjøringstekst, søkerliste og søknader med vedlegg, til førstelagmannen i tilhørende

lagmannsrett, sammen med sin uttalelse. Uttalelsen skal inneholde en rangering av kandidatene. Sorenskriveren skal gi en utdypende begrunnelse for sitt forslag til rangering av kandidatene, med gjennomgang av de mest aktuelle søkeres kvalifikasjoner i forhold til de relevante kriteriene for antakelse og hva som har vært utslagsgivende for hvem som ble innkalt til intervju og for rangeringen. Uttalelsen skal gi tilstrekkelig informasjon om utvelgelsesprosessen og aktuelle søkere, til at førstelagmannen kan vurdere alle sider ved saken. Uttalelsen skal også inneholde opplysning om domstolleders kjennskap til søkerne, herunder domstolleders egen vurdering av sin habilitet. Habilitet vurderes ut fra kriteriene i domstolloven §§ 106 og 108.

Kopi av uttalelsen skal oversendes Advokatforeningen sentralt. Advokatforeningen kan ved behov gi en egen uttalelse til førstelagmannen. En eventuell uttalelse må oversendes førstelagmannen, med kopi til sorenskriveren, innen den frist som avtales.

Lagmannsrettens behandling

Førstelagmannen gjennomgår sorenskriverens, og eventuelt Advokatforeningens, uttalelse og kan ved behov be om utdypende opplysninger om prosessen eller søkerne. Førstelagmannen skal kontrollere at praksisnotatet er fulgt. Ved behov kan saken sendes tilbake til tingretten for ny behandling. Førstelagmannen er ikke bundet av sorenskriverens rangering, og foretar en selvstendig vurdering av søkerne, sammenholdt med kriteriene i kunngjøringsteksten og bakgrunnen til søkerne mv., jf. punkt 5 «Den materielle vurderingen». Dersom førstelagmannen vurderer å fravike innstillingen, bør sorenskriveren gis mulighet til å uttale seg om dette enten muntlig eller skriftlig.

Førstelagmannen gir innstilling til Domstoladministrasjonen. Innstillingen bør bestå av minst tre kvalifiserte kandidater, i rangert rekkefølge. Innstillingsbrevet bør redegjøre for prosessen, herunder om praksisnotatet er fulgt, hvilke kriterier det er lagt vekt på, og hva som har vært utslagsgivende for innstillingen. Innstillingsbrevet skal også inneholde opplysning om førstelagmannens kjennskap til søkerne, herunder førstelagmannens egen vurdering av sin habilitet. Habilitet vurderes ut fra kriteriene i domstolloven §§ 106 og 108.

Innstillingen sendes Domstoladministrasjonen sammen med uttalelsen fra sorenskriveren, og eventuelt uttalelsen fra Advokatforeningen, søknadene med CV og vedlegg, søkerlisten og kunngjøringsteksten.

Ved gjenoppnevning

Faste forsvarere og bistandsadvokater i tingrett og lagmannsrett antas på åremål for seks år med adgang til gjenoppnevning. I forskriften § 2 andre setning fremgår at «gjenoppnevning utover én periode kan bare skje når særlige grunner tilsier det».

Det er ikke forskriftsfestet noen særlig fremgangsmåte ved gjenoppnevning.

Adgangen til gjenoppnevning etter første åremål innebærer at en advokat som har utført vervet som fast forsvarer på en god måte, vil kunne oppnevnes for en ny åremålsperiode. Det er likevel ingen automatikk i gjenoppnevning. Advokater som ønsker gjenoppnevning for en ny åremålsperiode, må søke på vanlig måte og det må gjøres en ny reell vurdering. Vervet lyses ut på nytt, alle kandidater må fremme søknad og det gjennomføres en ordinær prosess

etter samme fremgangsmåte som beskrevet over, jf. også punkt 5 «Den materielle vurderingen» om relevante kriterier og saklige forhold ved antakelsen. Søkere som har hatt vervet i en periode vil ofte være best kvalifisert, gjennom den erfaringen de har opparbeidet seg i perioden. Terskelen for å unnlate å kalle inn til intervju vil derfor være lavere, når det er søkere som ligger an til gjenoppnevning etter første åremål.

For eventuell gjenoppnevning etter to åremålsperioder gjelder et tilleggskrav om «særlige grunner». Den klare hovedregel er at det ikke skal foretas gjenoppnevning ut over to åremål. Vervene som faste forsvarere og bistandsadvokater bør over tid fordeles mellom flere advokater. Unntaksbestemmelsen skal praktiseres strengt. Den utgjør kun en sikkerhetsventil, for eksempel dersom det ikke finnes andre tilstrekkelig kvalifiserte søkere, eller at andre kvalifiserte søkere ikke har kontorsted i tilstrekkelig nærhet til rettsstedet. Det er ikke nok at søkeren er «klart bedre» kvalifisert dersom det er andre kvalifiserte søkere. Vervet bør vanligvis lyses ut på nytt, før det foretas gjenoppnevning for et tredje åremål.

Et opphold mellom åremålsperiodene innebærer ikke at antall perioder nullstilles. En søker som tidligere har hatt to perioder, kan altså ikke etter et opphold søke på nytt til samme type verv i samme rettskrets, og få søknaden regnet som førstegangsantakelse.

Faste forsvarere og bistandsadvokater for Høyesterett antas på åremål for åtte år uten adgang til gjenoppnevning.

4. Antakelse ved Domstoladministrasjonen

4.1 Domstoladministrasjonens saksbehandling

Domstoladministrasjonen foretar den formelle antakelsen på bakgrunn av førstelagmannens/Høyesteretts innstilling. Domstoladministrasjonen foretar ikke en materiell vurdering av saken, men sjekker kun at formelle krav til prosessen er oppfylt.

Antakelsesbrevet sendes til de berørte domstoler. Videre underrettes søkerne, Advokatforeningen, Juristforbundet og lagdømmets statsadvokatembete ved kopi av brevet.

Alle saksdokumentene arkiveres i Domstoladministrasjonen.

Etter at vedtaket er gjort kjent for de berørte partene oppdateres oversikten over faste forsvarere og bistandsadvokater på domstolenes intranett. En oppdatert oversikt legges også på domstolenes nettsider: <https://www.domstol.no/no/roller-og-aktorer-i-retten/forsvarer/> og <https://www.domstol.no/no/roller-og-aktorer-i-retten/bistandsadvokat/>.

4.2 Utforming av antakelsesbrevet

Malen for antakelsesbrevet inneholder en standardtekst med generell begrunnelse. Det vil ofte være behov for å tilpasse teksten til den enkelte sak. Begrunnelsen er kortfattet, men skal gi tilstrekkelig informasjon om prosessen og hvilke kriterier som er lagt til grunn for antakelsen i den enkelte sak.

4.3 Klagerett

Forvaltningslovens regler om klage kommer ikke til anvendelse. Antakelsen beslattes i medhold av straffeprosessloven, jf. unntaksbestemmelsen i forvaltningsloven § 4 første ledd bokstav b. Det er derfor ikke klagerett på vedtak om antakelse av faste forsvarere og bistandsadvokater.

Søkere som har innspill til gjennomført prosess og/eller rangering, kan melde dette inn til Domstoladministrasjonen. Mottatte innspill vil ikke påvirke resultatet i en gjennomført antakelse, men DA kan ta slike innspill i betraktning ved vurderingen av om etablert praksis bør endres eller presiseres.

5. Den materielle vurderingen

5.1 Generelt

Verken straffeprosessloven eller forskriften om faste forsvarere og bistandsadvokater angir hvilke kriterier som skal vektlegges ved rangeringen av søkerne til ledig verv som fast forsvarer og bistandsadvokat. Det følger imidlertid av forvaltningsrettslige prinsipper at antakelsen må basere seg på saklige kriterier. Også avveiningen mellom hensynene/kriteriene må være rimelig.

Ved vurderingen av hvem som skal antas, gjelder kvalifikasjonsprinsippet. Den som etter en helhetsvurdering er best kvalifisert for å utføre den funksjonen som ligger i vervet, skal antas. Vurderingen vil i noe grad være skjønnsmessig og må bygge på både formelle og personlige kvalifikasjoner. Avgjørelsen må skje på en måte som sikrer likebehandling, og som hindrer at det blir tatt usaklige hensyn.

Relevante kriterier ved antakelsen vil særlig være:

- Relevant erfaring.
- Faglige kvalifikasjoner.
- Personlig egnethet.
- Om søkerne har kontorsted i rettskretsen / ved rettsstedet.

Det vil også være saklig å se hen til:

- Om søkerne allerede har verv som fast forsvarer eller bistandsadvokat i den aktuelle rettskretsen eller ved andre domstoler.
- Om søkerne har kontorfellesskap med faste forsvarere eller bistandsadvokater.
- Potensielt inhabiliserende forhold i utøvelsen av vervet, f.eks. som følge av tilknytning til andre aktører i straffesakskjeden eller domstolens personale.
- Etnisk, kjønns- og aldersmessig balanse.

5.2 Nærmere om de enkelte kriteriene

Relevant erfaring

Relevant erfaring er først og fremst erfaring med oppdrag som forsvarer og bistandsadvokat. Erfaring fra vervet som *fast* forsvarer eller bistandsadvokat er i seg selv ikke avgjørende. Kontinuitetshensyn i gruppen av de faste forsvarerne/bistandsadvokatene bør ikke tillegges vekt som et selvstendig moment.

Også erfaring med andre sider av straffesakskjeden kan være relevant, for eksempel erfaring fra påtalemyndigheten, eller dommerfullmektigerfaring. For bistandsadvokater vil også erfaring med erstatningsrett kunne være relevant.

Faglige kvalifikasjoner

Karakterer, relevante spesialfag eller annen tilleggsutdanning, språkkunnskaper, verv, kurs mv. er relevante momenter. Den som oppnevnes som fast forsvarer eller bistandsadvokat må ha tilstrekkelig faglig kvalitet. Karakterer er ikke avgjørende i seg selv, men vil kunne være utslagsgivende der søkerne ellers står likt. Karakterer vil vanligvis tillegges større selvstendig vekt tidlig i karrieren enn for kandidater som allerede har opparbeidet seg lang relevant arbeidserfaring etter juridikum.

Personlig egnethet

Advokaten må ha god rolleforståelse og opptre tillitvekkende. Gode mellommenneskelige egenskaper og god oppfølging og ivaretagelse av egen klient, står også sentralt. Advokaten må videre være bevisst på hvordan parter, vitner og andre aktører behandles i og utenfor rettssalen. Evnen til å skille det vesentlige fra det uvesentlige, og være «på ballen» faglig sett, er også relevant.

Advokatenes frie og selvstendige stilling overfor domstolene innebærer rett og plikt til å «utøve kritikk av retten i sømmelige former», jf. Regler for god advokatskikk punkt 4.1. Advokaten kan ikke la seg påvirke av en eventuell egeninteresse i å ha et godt forhold til domstolen, eller den aktuelle dommer. Samarbeidsvilje isolert sett er dermed ikke et saklig hensyn som kan tillegges vekt. Tilgjengelighet og fleksibilitet i forbindelse med beramning og andre *praktiske* forhold knyttet til planleggingen og gjennomføringen av saken, kan imidlertid tillegges vekt.

Om søkerne har kontorsted i rettskretsen

Lokalkunnskap og tilgjengelighet står sentralt ved vurderingen. Reiseavstanden fra advokatens kontorsted til rettsstedet, må tillegges vekt. Advokaten må innen rimelig tid kunne møte på rettsstedet og klientene må ha rimelig lett tilgang til advokatens kontor, for eksempel i forbindelse med klientmøter.

Antakelse av faste forsvarere og bistandsadvokater med kontorsted utenfor rettskretsen, innebærer i praksis at det gis et «forhåndstilsagn» om opphevelse av bostedsforbeholdet. Det er kun i «spesielle tilfelle» at bostedsforbeholdet skal oppheves, jf. salærforskriften § 9 tredje ledd. Også dette tilsier at det vanligvis skal velges en advokat med kontorsted i rettskretsen, forutsatt at det finnes kvalifiserte søkere.

Sivilombudet uttaler imidlertid følgende i sak 2008/602:

Advokatenes tilgjengelighet må klart nok være et relevant moment i denne sammenhengen. Dette synes også advokat A å være enig i. Det kan ikke kritiseres at dette forhold tillegges betydelig vekt i vurderingen av hvilke advokater som skal antas som faste forsvarere, selv om dette kan innebære at den isolert sett faglig best kvalifiserte advokaten ikke vil bli antatt. Dette synes for øvrig å være i tråd med den praksis som følges i domstolene, jf. uttalelsene Domstoladministrasjonen har fremlagt fra lagmannsrettene.

Advokatens kontorsted må antas å ha betydning for tilgjengeligheten. Dog er det bare i den grad kontorstedet rent faktisk vil gjøre søkeren mindre tilgjengelig enn de øvrige søkerne, at dette er relevant. Domstoladministrasjonen må følgelig foreta en konkret vurdering av dette, og kan derfor ikke generelt utelukke søkere som ikke har kontorsted samme sted som rettslokalet.

At advokaten har kontorsted utenfor rettskretsen, er altså ikke diskvalifiserende. Det må foretas en konkret vurdering av om kontorstedet påvirker advokatens tilgjengelighet i det aktuelle tilfellet. Dette gjelder også for advokater med kontor i rettskretsen, men langt unna det aktuelle rettsstedet.

I de tilfeller advokaten opplyser å ha avdelingskontor i rettskretsen, må det vurderes konkret i hvilken grad dette vil påvirke advokatens tilgjengelighet. Avstanden mellom hovedkontor og avdelingskontor, samt hvor ofte advokaten vil være tilgjengelig ved avdelingskontoret, er relevante momenter.

Etnisk- kjønns- og aldersmessig balanse

På ellers like vilkår kan det legges vekt på etnisitet, kjønn og/eller alder, for å skape mangfold i sammensetningen av gruppen av forsvarere og bistandsadvokater.

Om søkerne allerede har verv som fast forsvarer eller bistandsadvokat

Søkere som har verv som fast forsvarer eller bistandsadvokat i en annen rettskrets, kan oppnevnes til verv i ny rettskrets. Dette forutsetter at andre verv ikke påvirker tilgjengeligheten. Dette kan eventuelt avklares i intervju. Se også over, om betydningen av søkerens kontorsted.

Søkere som allerede har verv som fast forsvarer eller bistandsadvokat i den aktuelle rettskretsen, skal som hovedregel ikke tas i betraktning for nytt verv i samme rettskrets. Dersom de skal tas i betraktning, må de frasi seg vervet de sitter i. I rettskretser hvor enkelte verv antas å ha helt begrenset oppdragsmengde, bør det vurderes om det heller skal opprettes felles verv for flere rettssteder, fremfor å anta samme person til flere verv i samme rettskrets, jf. punkt 6.2.

Søkere bør ikke være fast forsvarer og fast bistandsadvokat i samme rettskrets samtidig, da det kan føre til interessekonflikt. Det er imidlertid ikke noe i veien for at en som har hatt en eller flere perioder i ett verv, går over til å ha motsatt verv etterpå.

Om søkerne har kontorfellesskap med faste forsvarere eller bistandsadvokater

Det kan oppnevnes faste forsvarere/bistandsadvokater fra samme firma/kontorfellesskap. Dette vil imidlertid avhenge av de konkrete forholdene i rettskretsen. Interessekonflikt er et saklig moment ved vurderingen som kan tilsi at vervene bør spres på flere advokatkontor.

6. Særlige spørsmål

6.1 Personlige verv

Vervet som fast forsvarer/bistandsadvokat er personlig. Vervet er tildelt advokaten etter en kvalifikasjonsvurdering, og det er derfor forutsatt at den faste forsvareren/bistandsadvokaten skal møte selv i rettsmøter og hovedforhandling. Dersom den faste forsvareren/bistandsadvokaten ikke kan møte, skal oppdraget som hovedregel tildeles en annen fast forsvarer/bistandsadvokat. Møte ved autorisert fullmektig kan som hovedregel bare skje etter særskilt oppnevning fra retten av fullmektigen for det enkelte rettsmøte.

Dersom advokaten systematisk unnlater å følge opp sakene personlig, enten av kapasitetsgrunner eller andre årsaker, kan det føre til tap av vervet.

6.2 Antall verv

Avgjørelser om hvor mange faste forsvarere og bistandsadvokater domstolene skal ha, ligger til Domstoladministrasjonen, jf. forskriften § 1 første ledd. Antall verv skal være tilpasset saksinngangen i den enkelte domstol og gi et rimelig saksomfang for advokatene som antas.

Domstoladministrasjonen er tilbakeholden med å overprøve domstolenes uttalte behov for nye verv. Det er domstolene som best kjenner sine behov. Nye verv har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for domstolene, ut over kostnadene til utlysing.

Ved vurderingen av utvidelse, reduksjon eller sammenslåing av antall verv, skal Advokatforeningen, og de faste forsvarerne og bistandsadvokatene som innehar verv, ha mulighet for å uttale seg.

6.3 Permisjoner

Tingretten behandler søknader om permisjoner og antakelse av stedfortreder for kortere perioder. Domstoladministrasjonen skal behandle søknader om permisjon på seks måneder eller mer ved sykdom, og på tre måneder eller mer i andre tilfeller, for eksempel ved foreldrepermisjon, jf. forskriften § 3 andre ledd.

Forskriften oppstiller ingen kriterier for innvilgelse av permisjoner. Om en søknad om permisjon skal innvilges og om vervet skal forlenges, avgjøres etter en konkret, skjønnsmessig vurdering. Som hovedregel vil ikke permisjon fra vervet innebære at åremålsperioden forlenges. Ved foreldrepermisjon vil perioden som hovedregel kunne forlenges tilsvarende permisjonsperioden. I de sakene hvor kompetansen ligger til

Domstoladministrasjonen, vil Domstoladministrasjonen innhente og legge vekt på domstolenes syn på eventuell forlengelse.

Forskriften har ingen særlige bestemmelser om saksbehandlingen for antakelse av mulig vikar/stedfortreder. Dersom dette er aktuelt, følges de ordinære kravene til kunngjøring og innstilling for den ledige perioden i vervet etter reglene i forskriften § 5.

6.4 Oppsigelser

Det følger av forskriften § 3 første ledd at det gjelder en gjensidig oppsigelsesfrist på tre måneder.

Oppsigelse fra advokater sendes til Domstoladministrasjonen. Domstoladministrasjonen sender svar om at oppsigelsen er registrert. Domstoladministrasjonen sender også en bekreftelse til de aktuelle domstolene om oppsigelsen med orientering om at tingretten kan kunngjøre nytt verv i henhold til forskriften § 5.

Ved oppsigelse fra Domstoladministrasjonen gjelder krav om at oppsigelsen må være saklig begrunnet, og at det ikke er uforholdsmessig. Om en oppsigelse er saklig og ikke uforholdsmessig må vurderes konkret. Det skal være høy terskel for at Domstoladministrasjonen skal si opp et verv. Domstoladministrasjonen skal innhente og legge vekt på domstolenes syn.

6.5 Øvre aldersgrense

Den øvre aldersgrensen for faste forsvarere og bistandsadvokater er 70 år, jf. forskriften § 4. Faste forsvarere og bistandsadvokater plikter å fratre vervet ved første månedsskifte etter at aldersgrensen er nådd.

6.6 Strukturendringer

Ved strukturendringer overføres eksisterende faste forsvarere og bistandsadvokater til ny/sammenslått domstol, uten ny antakelse. Tidligere antakelser som fast forsvarer eller bistandsadvokat ved en «gammel» tingrett og tilhørende lagmannsrett, vil ikke nulles ut som følge av at tingretten etter strukturendringer inngår i en ny/sammenslått tingrett. Funksjonstiden løper derfor fra opprinnelig tidspunkt for antakelse.

6.7 Innsyn og meroffentlighet

6.7.1 Krav om innsyn fra søkere (partsinnsyn)

Innsynsbegjæring skal rettes til Domstoladministrasjonen.

I forskriften er det ikke gitt særlige bestemmelser om innsynsrett. Forvaltningsloven og forvaltningslovforskriften kommer ikke direkte til anvendelse ved antakelser av faste forsvarere og bistandsadvokater, jf. forvaltningsloven § 4 første ledd bokstav b. Domstoladministrasjonen praktiserer imidlertid partsinnsynsreglene i forvaltningsloven og forvaltningslovforskriften analogisk.

Etter en analogisk anvendelse av forvaltningsloven § 18 b kan det i utgangspunktet gjøres unntak fra innsyn i dokumenter innhentet fra domstolene i forbindelse med antakelser. Sorenskriverens uttalelse, eventuell uttalelse fra Advokatforeningen og førstelagmannens vurderinger er innhentet fra Domstoladministrasjonen til bruk ved den interne saksforberedelsen.

Søkere har likevel rett til å gjøre seg kjent med de deler av dokumentene som inneholder faktiske opplysninger eller sammendrag eller annen bearbeidelse av faktum som er av betydning for saken, jf. forvaltningsloven § 18 c. Forvaltningslovforskriften § 16 (om partens rett til opplysninger om seg selv), § 17 (om partens rett til opplysninger om andre søkere) og § 19 (om innstillingen) inneholder supplerende bestemmelser.

Selv om søkere ikke har rettskrav på innsyn, skal spørsmål om meroffentlighet vurderes for hele eller deler av dokumentet, jf. forvaltningsloven § 18 andre ledd analogisk. Spørsmålet må vurderes konkret og søkerens interesse i innsyn må avveies mot domstolenes og Domstoladministrasjonens behov for konfidensialitet, samt hensynet til øvrige søkere.

6.7.2 Krav om innsyn fra allmennheten

Kunngjøringstekst og søkerliste er offentlig for alle, jf. offentleglova § 25 andre ledd analogisk.

Selve beslutningsbrevet (antakelsesbrevet fra Domstoladministrasjonen) vil også være offentlig, jf. offentleglova § 3 analogisk, idet beslutningsbrevet i praksis ikke inneholder opplysninger om personlige forhold. Førstelagmannens forslag til innstilling (rangering) vil fremgå av brevet.

Innsyn i karakterer og vitnemål kan nektes, jf. offentleglova § 26 første ledd.

Ut over dette kan innsyn nektes, jf. offentleglova § 25 første ledd analogisk. Meroffentlighet må imidlertid vurderes, jf. offentleglova § 11 analogisk.

6.7.3 Avslag

Avslag på krav om innsyn skal gis skriftlig og vise til hjemmelen som ligger til grunn for avslaget. Det skal også gjøres oppmerksom på at avgjørelsen kan påklages til Domstoladministrasjonens styre innen tre uker.